

แจ้งความ

โรงพยาบาลสยาม

ที่รับรักษาไข้เจ็บต่าง ๆ ซึ่งพระบาท

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้า

พระราชทานแก่อาณาประชาราษฎร ซึ่งหาใคร

อยู่ในพระราชอาณาจักรสยามนี้ ได้ตั้งขึ้นแล้วใน

ที่ วิทยาลัยแห่ง ๑ เป็นโรงพยาบาลใหญ่

ที่ นอกกำแพง มีข้อม มหาไชย หน้าวังบูรพา

ภิรมย์แห่ง ๑

โรงพยาบาลทั้ง ๒ แห่งนี้รับรักษาโรคทุก

อย่างไม่ว่าโรคอันใด การรักษานั้นถ้าจะ ชอบยา

ไทยก็ใช้ยาไทย ถ้าชอบยาอย่างหมอฝรั่งก็มี

ใช้ได้ตามปรารถนา และมีอาหารกินทั้ง ๓ เวลา

มีที่นอนผ้าปูเสื่อ แต่ไม่ต้องเสียค่ารักษา

อย่างหนึ่งอย่างใด นอกจากรักษาเป็นทาน

และระวีกคนทุกชาติทุกภาษามีได้เลือก

อยู่นั้น ชายก็อยู่พวก ๑ หญิงก็อยู่พวก ๑

มิได้ปะปนกัน

ถ้าคนที่มีกรรม จะกลดทุกข์ อดทนไม่ มีที่

ทางแลทรัพย์สินที่จะ ใช้ พอในการนี้จะมากลดทุกข์

ที่โรงพยาบาลทั้ง ๒ แห่งที่บอกแล้วนี้ก็ได้ รับ

รักษาพยาบาลในการกลดทุกข์ทั้งมารดาและบุตรมี

ให้ เป็นอันกรายทั้งไม่เรียกค่าอะไรด้วย

แต่บัดนี้เจ้าฤๅษีหนวแล้ว มีโรคฝีดาษ

โรคนี้ ถ้าผู้ใดมีบุตรหลานยังมีได้ ออก

ไป

อุปการะไม่ควรจะนอนใจไว้ ให้ พยาบาล

หลานไปยังโรงพยาบาลวังหลัง ระปลูกฝี ให้

เปล่า ๆ ไม่เรียกค่าปลูกฝีค่ายา แลไม่ต้อง

อยู่ประจำโรงด้วย

โรงพยาบาลวังหลังซึ่งเปิดแล้วใน ๖ เดือน

มีคนไข้เข้ามารักษาด้วยโรคต่าง ๆ มีจำนวน

ชาย ๑๓๗ คน หญิง ๗๗ รวม ๒๑๔ คน

ได้หายไปแล้ว ชาย ๑๑๘ คน หญิง ๗๑ คน

รวม ๑๘๙ คน ได้ตายด้วยโรคที่มารมาแล้ว

เพียง ๒๕ คน แลมีคนอื่นให้ตรวจโรคแล้ว

ไปกิน ๑๑๒ คน

เมื่อผู้ใดมีความปรารถนา จะรับ ประโยชน์

ในการรักษาไข้เจ็บนี้จงไปยังโรงพยาบาลทั้ง ๒

แห่งที่บอกมาข้างต้นนี้เถิด

แจ้งความมาแต่ โรงพยาบาลใหญ่ วันที่ ๔

เดือน ๑๒ แรม ๓ ค่ำ ปีชวศักราช ๒๔๕๐

ศักราช ๒๔๕๐

เมื่อได้เห็นคำแจ้งความ ของเจ้าพนักงานโรง

พยาบาล ซึ่งมีปรากฏว่าก่อนมีโรคที่พระบาทสม

เด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงตั้งขึ้นก็ได้บอกมา

แต่ก่อนแล้วนี้ ได้พร้อมกันจัดการทั้งโรงพยาบาล

ขึ้นแล้ว ๒ แห่ง แลได้ทราบจำนวนคนซึ่งมารับ

ประโยชน์ ในโรงพยาบาลใน ๖ เดือนนี้

เป็นคนไข้ที่ไปโรงพยาบาลวังหลัง ๒๑๔ คน

มีคนตายไป ๑๕๐ คน มีคนตายด้วยโรคมาลา  
แล้ว ๒๕ คน คนที่มาให้ตรวจโรคขอไป  
ไม่ได้อยู่ประจำ ๑๑๒ คน ถ้าจะคิดคนที่ตาย  
๑๕๐ คน ตาย ๒๕ คนนั้นแล้วก็ยังตายมาก  
กว่าร้อยละ ๑๐ เพียง ๖ คน แต่เราต้องเข้าใจ  
ว่าเป็นก็อยู่แล้ว เพราะคนที่มาอยู่โรงพยาบาล  
นั้น คงเป็นผู้ที่ไข้มากที่สุดๆ เป็นโรคเรื้อรัง ที่ไม่  
มีหมอรักษาแล้ว จึงมาให้เขารักษาเป็นแน่แท้  
ด้วยคนที่ไม่เคยเห็นเคยมี ก็คงจะยังไม่เชื่อๆ  
เกรงจะไปตามธรรมชาติ เมื่อพนักงานแลหมอ  
โกทำโดยอุสาคเพียงเท่านั้น ก็เป็นการสมควร  
ทั้งพระราชประสงค์ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้า  
อยู่หัว ซึ่งทรงพระมหากรุณาแก่อาณาประช  
ราษฎรเป็นอันมาก

ยังได้ทราบว่าจะมีโรงพยาบาลรับเลี้ยง แล  
รักษาคณเสนาบดี ๑ โรงพยาบาลเลื่องเด็ก  
แลรับรักษาการเคหะบาล ๑ โรงพยาบาลคน  
ชรา ๑ จะมีที่อยู่อีกภายในไม่ช้านัก การที่  
ตั้งโรงพยาบาล รักษาไข้เจ็บประจำอยู่เสมอคง  
แต่ก่อนเรามีได้เคยมี ครั้นนี้พระบาทสมเด็จพระ  
พระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงพระมหาเมตตาการุณา  
แก่อาณาประชาราษฎรอย่างยิ่ง ได้โปรดให้ตั้ง  
ขึ้นเป็นพระเดชพระคุณ แลคนทั้งหลายเป็นอันมาก

ถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้บ้านเมืองสมบูรณ์ ด้วยวิชา  
ความรู้่างไกลแถมไม่มา ซึ่งทรัพย์สินสมบัติของ  
บ้านเมืองโดยที่เห็นกันตาทันทีเร็ว ๆ นี้ก็  
แต่เป็นการช่วยชีวิตรักษาความลำบากของไพร่บ้าน  
พลเมืองที่ขาดเงินลำบากนั้นได้พ้นไป นับว่าเป็น  
พระเดชพระคุณเหลือที่จะประมาณ ควรเป็นที่ชื่นชม  
ยินดีตามในถวพระราชาศกคุณนั้น ได้นัก แลเมื่อ  
ราษฎรที่ขาดเงินช่วยเจ็บได้มารักษาหายไ้โดยเร็ว  
แล้วก็ไม่ช่วยการทำมาหากินของประชาราษฎร ๆ

ไม่ลำบากในการป่วย ได้ทำมาหากินปรกติ  
แล้วก็เป็นคุณแก่บ้านเมืองด้วยเหมือนกัน  
ได้ทรวบวักสมมติ ซึ่งจัดการโรงพยาบาล  
นี้ กราบถวายบังคมลาออก เพราะการ  
โรงพยาบาลนั้นได้ตั้งขึ้นเป็นปรกติ แลเจริญขึ้น  
โดยลำดับแล้ว หวังใจว่าเมื่อทรงพระกรุณา  
โปรดเกล้าฯ ให้ผู้ใดเป็นผู้จัดการต่อไปท่านนี้  
คงจะจัดการให้เจริญยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์แก่เรา  
ทั้งหลายมากยิ่งนัก

ผู้แต่งราชกิจจานุเบกษา

หม่อมราชวงศ์จิตร

ราษฎรทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา

วันที่ ๗ เดือน ๑๑ ขึ้น ๙ ค่ำ ปีชวดสัมฤทธิ์ศก